

Arilds kapell

56.2739, 12.5750

Kapellet som är den enda bevarade kustkapellet i Skåne, har fått sitt namn efter ett lokalt helgon som enligt en legend ska ha levt på 1100 eller 1200-talet. I korthet går hans helgonlegend ut på att han ska ha mördats av sin styvfar, och där hans kropp flöt i land ska det sprungit upp en källa vars vatten var undergörande. Det blev sedan sed att att vallfärda till denna källa torsdag kväll och söndag morgon före solens uppgång. Källan ska ha funnits strax öster om hamnen i Arild, där det också finns en sten som har en urholkning i form av en gosses kropp.

Ännu på 1700-talet hölls gudstjänsterna i kapellet endast under fiskeperioderna och under de stora högtiderna jul, påsk, pingst och Sankt Mikael's dag. Kapellet i Arild var förutom Sankt Arild helgat till Sankt Mikael och Jungfru Maria.

I ett brev från påven i Rom daterat den 8 maj 1475 omtalas Arilds kapell för första gången. Enligt detta brev var det fru Barbara Brahe till Bollerup som lät uppföra kapellet. Hon var gift med den rike Olof Stigsson Krognos, som förutom Bollerup även ägde slotten Karsholm och det närbelägna Krapperup.

Påven beviljade avlat till de pilgrimer som besökte Arilds kapell. Detta avlat gällde även andra kapell som fru Barbar låtit uppföra.

Under 1400-talet byggdes också kapellet ut åt öster och fick med det sin nuvarande storlek.

Vid mitten av 1500-talet var Arild det största fiskeläget i Brunnby socken, och det bodde då fyrtio familjer på orten, att jämföra med det andra fiskeläget Mölle, som endast hade tio familjer. När Carl von Linné besökte platsen 1749 hade namnformen dock ändrats till enbart "Arillsläge". Kapellet hade då precis genomgått en omfattande restaurering, och ytterligare restaureringar har även skett senare.

År 1772 skänktes en klocka till kapellet av Krapperups dåvarande ägare Christoper von Kochen och Lovisa Amalia von Düben. Tre år senare om murades en urtavla till klockverket in i östra fasaden där den sitter än idag. Något senare flyttades ringklockan från en fristående klockstapel och hängdes istället upp i östra fasaden över uret.

En madonnabild som finns i närbelägna Brunnby kyrka ska enligt uppgift ursprungligen ha stått i en murnisch bakom altartavlan i Arildkapellet.

Altartavlan som är målad av Johan Henrik Scheffel föreställer Jesus på korset, målades under hans glansperiod och kom på plats i september 1738. Scheffel är annars kanske mest känd för sina porträttmålningar av bland andra Carl von Linné och Christopher Polhem.

På södra väggen hänger Carl XI:s monogram från 1689, krönt av vapensköld med det Pfalz-Zweibrückeska vapnet.

På södra sidan om altartavlan finns predikstolen. På motsatt sida i norr finns vad som varit avsett för ett mindre orgelharmonium.

Orgeln som idag används finns nu längst bak i kyrkorummet, och är en så kallad Ceciliaorgel med fem stämmor fördelade på en manual och pedal. Den är byggd 1967 av Anders Perssons Orgelbyggeri, Viken.

Till både predikstolen och orgelpendangen har tidigare hört åttakantiga baldakiner eller ljudtak som borttogs år 1900. På predikstolen sitter en ljusarm av järn och koppar vilken kan dateras till 1600-tal.

Dopfunten av ek är tillverkad på 1970-talet av snickarmästare Verner Persson i Höganäs.

Skålen av mässing är uthamrad av plåtslagarmästare Karl Persson, som i sin formgivning knutit an till havet genom att i skålen avbilda en kompassros.

Här finns inte mindre än tre votivskepp.

Ett av votivskeppet kom till kyrkan på 1700-talet. Det är ett av de bäst bevarade votivskeppen i Skåne, och föreställer en galias som på den tiden gick i trafik över sundet. Modellen byggdes av färjemannen Cornelius Eriksson Bohle, som även gjorde ett votivskepp som finns i Mariakyrkan i Helsingborg.

År 1827 skänktes ett votivskepp föreställande kutterbriggen Hoppet, tacklad av cofferdimatros B. L. Banck från Arild. Det tredje skeppet skänktes 1980 och avbildar Ellida av Arild, ett fartyg byggt 1848 av skepparen Anders Andersson Lock. Fartyget gick under med sex mans besättning, samtliga från Arild, på Nordsjön 1849.

I kapellet förvaras en blomsterkrans som sändes till en begravning 1839 av gossen Jens Andersen som efter att han drunknat flöt iland i Arild.

Byns egentliga begravningsplats var Brunby kyrkogård, och på den lilla kyrkogård som omger kapellet är endast personer som har drunknat begravda. Bland annat finns väster om kapellet ett järnkors rest över sju sjömän från det estländska skeppet Concordia som 1852 förläste utanför Arild.

Källor:

Webb: Svenska kyrkan, Brunby församling.

Webb: Riksantikvarieämbetets bebyggelseregister

Pdf: "Arilds kapell - Kulturhistorisk karaktäristik och bedömning". Lunds stift Kerstin Börjesson 2015.

Bok: "Skånes kyrkor - En kulturhistorisk resa genom 1000 år". Caroline Ranby. ISBN 978-91-7545-204-3